

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет економічних наук

Кафедра економіки та підприємництва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

КОТЛЯР Ю.В.

“29” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕВРИСТИКА ТА СИНЕКТИКА

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Розробник

ЄВЧУК Л. А.

Т.в.о. завідувача кафедри розробника

ЄВЧУК Л. А.

Т.в.о. завідувача кафедри економіки та підприємництва

ЄВЧУК Л. А.

Гарант освітньої програми

ЄВЧУК Л. А.

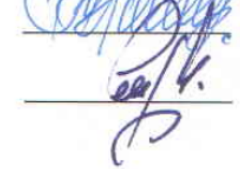
Декан факультету економічних наук

БЕЛІНСЬКА С. М.

Начальник НМВ

ШКІРЧАК С. І.

Миколаїв – 2024 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Найменування дисципліни	Евристика та синектика
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля
Освітня програма	Підприємництво та торгівля
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	Нормативна
Курс навчання	2
Навчальний рік	2024-2025
Номер семестру:	3
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредити / 120 годин
Структура курсу:	
– лекції	20
– семінарські заняття (практичні)	20
– годин самостійної роботи	80
Відсоток аудиторного навантаження	33
Мова викладання	Українська
Форма проміжного контролю (якщо є)	-
Форма підсумкового контролю	екзамен

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета викладання дисципліни "Евристика та синектика" полягає у розвитку творчого мислення та інноваційних підходів до вирішення складних наукових проблем, охоплює комплексний підхід до розвитку творчих здібностей аспірантів, що є необхідним для їхньої успішної кар'єри в науковій сфері.

Основні **завдання** вивчення навчальної дисципліни «Евристика та синектика» включають наступне:

- Розвиток творчого потенціалу. Слухачі вчаться генерувати нові ідеї та рішення через використання евристичних методів, що сприяє їхньому інтелектуальному зростанню.
- Підвищення ефективності наукової діяльності. Дисципліна сприяє інтеграції теоретичних знань з практичними навичками, необхідними для проведення наукових досліджень.
- Вирішення складних задач. Аспіранти вчаться застосовувати евристичні техніки для аналізу і вирішення складних наукових проблем, що підвищує їхню здатність до критичного мислення.
- Розвиток комунікативних навичок. Дисципліна передбачає роботу в групах, що сприяє розвитку навичок командної роботи та колективної інтелектуальної діяльності.

Очікувані результати навчання. В результаті навчання слухачі мають оволодіти такими компетентностями.

Програмні компетенції дисципліни

1.Інтегральна компетентність: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємництва та торгівлі, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійних практик, застосовувати новітні методології наукової, педагогічної, професійної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2.Загальні компетентності:

ЗК04 Здатність до міжособистісної взаємодії.

3. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК02 Здатність продукувати, обґрунтовувати нові ідеї, гіпотези і моделі та приймати науково обґрунтовані рішення у підприємницькій та торговельній діяльності.

СК05 Здатність до критичного переосмислення і розвитку сучасних теорій, методологій, об'єктів досліджень й практик, із застосуванням системного підходу до врахування неекономічних аспектів з різних галузей знань, у підприємницькій та торговельній діяльності.

4. Результати навчання:

РН05 Застосовувати сучасні методи та інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та/або розв'язання комплексних проблем у сфері підприємництва та торгівлі, а також у дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН07. Аналізувати та оцінювати стан, тенденції розвитку підприємництва та торгівлі, застосовувати сучасні методології, методи та інструменти для вирішення актуальних проблем у професійній практиці.

РН08. Формулювати та перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, актуальні літературні та інформаційні джерела, результати теоретичного аналізу, моделювання, експериментальних досліджень.

2. Програма навчальної дисципліни

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота
1	Вступ до евристики та синектики	2	2	8
2	Дослідження проблеми	2	2	8
3	Правила формулювання задач	2	2	8
4	Діаграма конфлікту	2	2	8
5	Латеральне мислення	2	2	8
6	Рішення проблеми через ідеальний кінцевий результат	2	2	8
7	Метод парадоксів	2	2	8
8	Вирішення складних задач	2	2	8
9	Сильні прийоми вирішення проблем через парадокси	2	2	8
10	Дизайн мислення	2	2	8
	Разом	20	20	80

3. Зміст навчальної дисципліни

3.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Вступ до евристики та синектики 1) Поняття евристики та синектики 2) Особливості креативного мислення
2	Тема 2. Дослідження проблеми 1) Етапи розробки креативних рішень 3) Розробка дерева проблеми
3	Тема 3. Правила формулювання задач 1) Помилки у формулюванні задач 2) Складові елементи формулювання задач
4	Тема 4. Діаграма конфлікту 1) Теорія обмежень та діаграма конфлікту 2) Методика вирішення протирічч через діаграму конфлікту
5	Тема 5. Латеральне мислення 1) Поняття латерального мислення 2) Алгоритм латерального мислення
6	Тема 6. Рішення проблеми через ідеальний кінцевий результат 1) Сутність та роль теорії розв'язання винахідницьких задач 2) Ідеальний кінцевий результат 3) Ресурси для ідеального кінцевого результату
7	Тема 7. Метод парадоксів 1) Зміст методу парадоксів 3) Приклади парадоксальних рішень у різних сферах
8	Тема 8. Вирішення складних задач 1) Етапи вирішення складних задач у бізнесі 2) Карта сприйняття проблеми
9	Тема 9. Сильні прийоми вирішення проблем через парадокси

	1) Перевести шкоду у користь 2) Зробити навпаки 3) Вирішення проблеми через пошук причини
10	Тема 10. Дизайн мислення 1) Поняття дизайну мислення та вигоди його застосування у бізнесі 2) Етапи дизайну мислення

3.2. План практичних (семінарських) занять

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Вступ до евристики та синектики 3) Методи розвитку креативного мислення 4) Види методів генерування креативних рішень
2	Тема 2. Дослідження проблеми 2) Вправи на розвиток креативності 3) Розробка дерева проблеми
3	Тема 3. Правила формулювання задач 2) Складові елементи формулювання задачі 3) Протиріччя в управлінських задачах та їх формулювання
4	Тема 4. Діаграма конфлікту 2) Методика вирішення протирічч через діаграму конфлікту
5	Тема 5. Латеральне мислення 2) Алгоритм латерального мислення
6	Тема 6. Рішення проблеми через ідеальний кінцевий результат 2) Ідеальний кінцевий результат 3) Ресурси для ідеального кінцевого результату
7	Тема 7. Метод парадоксів 2) Створення парадоксів
8	Тема 8. Вирішення складних задач 2) Карта сприйняття проблеми 3) Експрес-метод вирішення протирічч
9	Тема 9. Сильні прийоми вирішення проблем через парадокси 1) Перевести шкоду у користь 2) Зробити навпаки 3) Вирішення проблеми через пошук причини 4) Методика відбору згенерованих ідей
10	Тема 10. Дизайн мислення 2) Етапи дизайну мислення

Орієнтовний план практичного заняття 1:

Тема 1. Вступ до евристики та синектики

Завдання для вирішення:

1. Вправи на розвиток креативного мислення
2. Складання списку задач, що потребують рішення
3. Вирішення кількох задач за різними методами генерування креативних рішень

Орієнтовний план практичного заняття 2:

Тема 2. Дослідження проблеми

Завдання для вирішення:

1. Вправи на розвиток креативного мислення
2. Розробка дерева проблеми.

4.Завдання для самостійної роботи

Зміст самостійної роботи полягає в опрацюванні матеріалів теми та розв'язанні власних задач і проблем за допомогою методик, що розглядалися під час заняття. За результатами вирішення задач готується домашнє завдання.

Тема 1. Вступ до евристики та синектики

Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Вступ до евристики та синектики». Підготовка списку особистих задач, які потребують вирішення. Вирішення 2-х задач за допомогою методу «неробочої» руки.

Тема 2. Дослідження проблеми

Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Дослідження проблеми». Складання дерева проблем для однієї з власних задач.

Тема 3. Правила формулювання задач

Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Правила формулювання задач». Складання формулювання 3-х задач за правилами, що розглядалися у темі..

Тема 4. Діаграма конфлікту

Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Діаграма конфлікту». Вирішення власної проблеми за допомогою методики діаграма конфлікту.

Тема 5. Латеральне мислення

Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Латеральне мислення». Вирішення власної задачі за допомогою методики латерального мислення.

Тема 6. Рішення проблеми через ідеальний кінцевий результат

Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Рішення проблеми через ідеальний кінцевий результат». Вирішення власної задачі за допомогою методики ідеальний кінцевий результат.

Тема 7. Метод парадоксів

Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Метод парадоксів». Вирішення власної задачі за допомогою методики парадоксів.

Тема 8. Вирішення складних задач

Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Вирішення складних задач». Вирішення власної задачі за допомогою експрес-

метод вирішення протиріч.

Тема 9. Сильні прийоми вирішення проблем через парадокси

Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Сильні прийоми вирішення проблем через парадокси». Вирішення власних задач за допомогою сильних прийомів.

Тема 10. Дизайн мислення

Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми «Дизайн мислення». Вирішення власної задачі за допомогою методики дизайну мислення.

5.Забезпечення освітнього процесу

Обладнання:

- Дошка
- Проектор
- Комп'ютер

Інструменти:

- Мудл
- Зум
- Папір
- Кольорові олівці
- Сайти ділових видань
- Сайти підприємств
- Інші інформаційні джерела

6. Підсумковий контроль

Питання для підготовки до екзамену

1. Поняття евристики та синектики
2. Особливості креативного мислення
3. Методи розвитку креативного мислення
4. Види методів генерування креативних рішень
5. Етапи розробки креативних рішень
6. Розробка дерева проблеми
7. Помилки у формулюванні задачі
8. Складові елементи формулювання задачі
9. Протиріччя в управлінських задачах та їх формулювання
10. Теорія обмежень та діаграма конфлікту
11. Методика вирішення протиріч через діаграму конфлікту
12. Поняття латерального мислення
13. Алгоритм латерального мислення
14. Сутність та роль теорії розв'язання винахідницьких задач
15. Ідеальний кінцевий результат
16. Ресурси для ідеального кінцевого результату
17. Зміст методу парадоксів

18. Створення парадоксів
19. Приклади парадоксальних рішень у різних сферах
20. Етапи вирішення складних задач у бізнесі
21. Карта сприйняття проблеми
22. Експрес-метод вирішення протиріч
23. Перевести шкоду у користь як метод вирішення проблем
24. Зробити навпаки як метод вирішення проблем
25. Вирішення проблеми через пошук причини
26. Методика відбору згенерованих ідей
27. Поняття дизайну мислення та вигоди його застосування у бізнесі
28. Етапи дизайну мислення

Приклад екзаменаційного білету

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти **третій (освітньо-науковий)**

Спеціальність: **076 Підприємництво та торгівля**

Семестр III

Навчальна дисципліна **Евристика та синектика**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Етапи вирішення складних задач у бізнесі
2. Розробка дерева проблеми

Затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва. Протокол № ____ від _____ 2024 р.

**Т.в.о. завідувача кафедри
економіки та підприємництва**

Євчук Л.А.

Екзаменатор

Євчук Л.А.

7.Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання Денна форма

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Домашні завдання	40 (4 бали за 1 завдання)
2	Активна участь під час заняття	20 (2 бали за 1 заняття)
3	Екзамен – разом	40
	у тому числі:	
	1-е питання екзаменаційного білету	20
	2-е питання екзаменаційного білету	20
	Всього	100

Підготовка повідомлень, домашніх завдань

Здобувач отримує 3,5-4 *бали*, якщо при підготовці повідомлення було вивчено декілька різних джерел інформації, розкрито питання з різних позицій, подаються приклади як це відбувається на практиці, надано власну оцінку щодо ситуації з даним питанням.

Здобувач отримує 2,6-3,4 *балів*, якщо при підготовці повідомлення було вивчено декілька різних джерел інформації, розкрито питання з різних позицій, подаються приклади як це відбувається на практиці, власна оцінка щодо ситуації з даним питанням відсутня або має загальний характер.

Здобувач отримує 1,6-2,5 *бали*, якщо при підготовці повідомлення було вивчено 1-2 джерела інформації, розкрито питання з однієї позиції, подаються не дуже вдачі приклади як це відбувається на практиці, власна оцінка щодо ситуації з даним питанням відсутня або має загальний характер.

Здобувач отримує 0,8-1,5 *бал*, якщо при підготовці повідомлення було вивчено 1-2 джерела інформації, розкрито питання з однієї позиції, відсутні приклади як це відбувається на практиці, власна оцінка щодо ситуації з даним питанням має загальний характер.

Здобувач отримує 0-0,7 *балів*, якщо при підготовці повідомлення було вивчено 1 джерело інформації, розкрито питання з однієї позиції, відсутні приклади як це відбувається на практиці, відсутня власна оцінка щодо ситуації з даним питанням.

Активна участь під час заняття

Здобувач отримує 1,5-2 *бали*, якщо приймає активну участь у вирішенні всіх завдань під час заняття, дискусії, яка проводиться; відповідає на питання викладача і переважна більшість відповідей є правильною; надає обґрунтовані пояснення власної точки зору на питання, які обговорюються під час заняття; правильно вирішує задачі.

Здобувач отримує 1-1,4 *бали*, якщо приймає активну участь у вирішенні більшості завдань під час заняття, дискусії, яка проводиться; відповідає на питання викладача і частина відповідей є правильною; не надає обґрунтовані пояснення власної точки зору на питання, які обговорюються під час заняття; задачі вирішує з помилками.

Здобувач отримує 0-1 *бал*, якщо приймає участь у вирішенні частини завдань під час заняття, дискусії, яка проводиться; відповідає на окремі питання викладача і частина відповідей є правильною; не надає обґрунтовані пояснення власної точки зору на питання, які обговорюються під час заняття; не вирішує задачі.

Екзамен

Здобувач отримує 31-40 балів, якщо він засвоїв основні поняття і категорії; вільно оперує необхідним науковим матеріалом; може самостійно аналізувати фактичний та науковий матеріал і робити узагальнення; може проаналізувати теорії, погляди, факти, що відображені в літературі; вільно володіє матеріалами; дає обґрунтовані відповіді на всі питання.

Здобувач отримує 21-30 балів, якщо він засвоїв поняття, але в ряді випадків є неточності; оперує необхідним матеріалом, але зустрічаються неточності; може самостійно аналізувати фактичний матеріал, але узагальнення викликає труднощі; дає відповіді на всі питання, але проблеми висвітлюються не повністю; відповіді дає на всі питання, але матеріал одного з питань неповністю розкриває проблему, є неточності.

Здобувач отримує 11-20 балів, якщо він засвоїв поняття і категорії нечітко, не послідовно; відчувається недолік знання наукового і фактичного матеріалу; може переказати учбовий матеріал з елементами практичного аналізу; відповіді на запитання дає не повні, допускає вагомні помилки..

Здобувач отримує оцінку 0-10 балів, якщо він не засвоїв основні поняття й категорії; не знає наукового і фактичного матеріалу; може лише переказувати учбовий матеріал; не може обґрунтувати відповіді на жодне питання; не може відповісти на питання екзаменаційних білетів.

8. Рекомендовані джерела інформації

8.1. Основні

1. Гнатюк А. С. Еристика та евристика : навчальний посібник. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2013. 268 с.
2. Гріффітс К., Кості М. Посібник із креативного мислення. Х : Фабула, 2020. 288 с.
3. Клеон О. Кради як митець. Креативні «фішки», про які тобі ніхто не розповість. Харків : КДС, 2024. 160 с.
4. Льюрік М., Томмен Ж.-П., Лайфер Л. Дизайн-мисленнєве життя: практичний посібник. ArtHuss, 2021. 256 с.
5. Міхалко М. 21 спосіб мислити креативно. Харків : КДС, 2019. 400 с.
6. Мрихіна О. Курс креативне мислення : підручник. 2023. 137 с.
7. Пайн Дж. В. П. Економіка вражень: битва за час, увагу та гроші клієнта. пер. з англ. Х. : Віват, 2021. 416 с.
8. Траут Дж., Рівкін, С. Диференціюйся або помри. Виживання в епоху вбивчої конкуренції. Х : Фабула, 2019. 240 с.

8.2. Додаткові

1. Апелло Ю. Стартап. Скейлап. Скрюап. 42 інструменти для прискорення Lean- та Agile-розвитку бізнесу. Х : Фабула 2021. 240 с.
2. Кузьмін О.Є. Креативний менеджмент: навч. посібник. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 124 с.
3. Кнюпа Ю., Пижевский М. Can you draw it for me? Блокнот для розвитку навиків візуалізації. К : Інша Освіта, EcoVisio, 2017. 68 с.
4. Роде М. Скетчноутинг: посібник з візуалізації ідей. пер. з англ. Х. : КДС, 2016. 222 с.
5. Burvall, A., 2019. Intention: Critical Creativity in the Classroom. Blend Education (November 2, 2019).
6. Fernandez, S.R., Argate, R., Nimor, C.F., Sasil, L.V.O., 2021. Synectics in Teaching Grade 9 Science. Journal of World Englishes and Educational Practices 3, 10–15.. doi:10.32996/jweep.2021.3.8.2
7. Jump up Emiliano, Ippoliti (2015). Heuristic Reasoning: Studies in Applied Philosophy, Epistemology and Rational Ethics. Switzerland: Springer International Publishing. pp. 1–2. ISBN 978-3-319-09159-4.
8. Kaufman, S. B., 2016. Wired to Create: Unraveling the Mysteries of the Creative Mind. TarcherPerigee; Reprint edition (December 27, 2016).
9. Kurniawan, E.S., Mundilarto, M., Istiyono, E., 2020. Synectic HOTS Oriented: Development of Teaching Materials for High School Physics Learning. Universal Journal of Educational Research 8, 5547–5554.. doi:10.13189/ujer.2020.081158
10. Palestrant, E., 2018. Conversations About Creativity: Art, Writing, Music, Filmmaking, Theatre, Education, Science & the Synergy of Imagination (Creative Thinking Series) (Volume 2). epCreative Enterprises (January 24, 2018).
11. Puccio, Gerard J., 2012. Creativity Rising Creative Thinking and Creative Problem Solving in the 21st Century. ICSC Press; (January 1, 2012).